

Wyrok z dnia 14 lutego 1996 r.
II URN 64/95

Wydanie przez Komisję Lekarską do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia orzeczenia z naruszeniem przepisu § 21 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu postępowania, trybu kierowania na badania przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa (Dz. U. Nr 47, poz. 214 ze zm.) może na mocy art. 477⁵ k.p.c. stanowić podstawę uchylecia decyzji organu rentowego, wydanej w oparciu o takie orzeczenie.

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Maria Tyszel (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Stefana Trautsolta, po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 1996 r. sprawy z wniosku Józefa L. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. o rentę inwalidzką, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 9 listopada 1994 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 17 maja 1994 r., odmówił Józefowi L., urodzonemu 24 maja 1939 r., przyznania renty inwalidzkiej, ponieważ Obwodowa i Wojewódzka Komisja Lekarska zaliczając go do III-ej grupy inwalidów nie mogły ustalić, czy inwalidztwo to powstało przed upływem 18 miesięcy od ustania zatrudnienia.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu wyrokiem z dnia 9 listopada 1994 r. [...], po rozpoznaniu odwołania wnioskodawcy i przeprowadzeniu postępowania dowodowego, oddalił odwołanie. Wobec braku stosownego wniosku wyrok nie został uzasadniony, ani też zaskarżony do Sądu Apelacyjnego.

Wnoszący rewizję nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości zarzucił, że zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem prawa, w szczególności art. 3 § 2 k.p.c. oraz art. 32 ustawy z dnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), a także z naruszeniem interesu Rzeczypospolitej Polskiej i na tej podstawie wnosił o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu.

Rozpoznając sprawę Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jest poza sporem, że wnioskodawca wykazał okres składkowy wymagany do przyznania prawa do renty inwalidzkiej oraz że składając wniosek o to świadczenie był inwalidą III grupy. Przedmiotem sporu była więc jedynie kwestia, czy inwalidztwo jego powstało w czasie trwania zatrudnienia lub przed upływem 18 miesięcy od jego ustania, tj. przed dniem 28 grudnia 1991 r.

Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, sporządzonego na żądanie Sądu Najwyższego na podstawie art. 419 § 3 k.p.c., Sąd orzekający ustalił w oparciu o opinie biegłych sądowych lekarzy specjalistów: internisty, chirurga oraz neurologa a następnie okulisty, że wyniki postępowania dowodowego nie dały podstaw do konkluzji, iż wnioskodawca stał się inwalidą III grupy przed upływem 18-u miesięcy od ustania zatrudnienia, tj. przed dniem 28 grudnia 1991 r. Sąd podkreślił, że: "Wprawdzie biegła okulista stwierdza, że inwalidztwo mogło powstać przed tą datą, jednakże brak jest jakichkolwiek dowodów leczenia, które by tę hipotezę potwierdziły."

Sąd Najwyższy podziela zarzut rewizji nadzwyczajnej, że zaskarżony wyrok zapadł w sprawie niedostatecznie wyjaśnionej do ostatecznego rozstrzygnięcia. Z opinii biegłej okulisty wynika, że wprawdzie wnioskodawca rozpoczął leczenie w Poradni Okulistycznej dopiero w 1993 r., jednakże stwierdzono wówczas stan narządu wzroku wskazujący na wcześniejsze istnienie stanu chorobowego, a według wywiadu wnioskodawcy już w 1989 r, po okulistycznym badaniu okresowym, nie dopuszczono go do wykonywania pracy na wysokości. Pomimo tej informacji, Sąd orzekający nie zażądał z byłego zakładu pracy wnioskodawcy dokumentacji lekarskiej, która mogłaby mieć istotne znaczenie dla dokładniejszego ustalenia daty powstania inwalidztwa.

Przypomnieć należy, że zgodnie z § 21 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu postępowania, trybu kierowania na badania przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa (Dz. U. Nr 47, poz. 214 ze zm.) ustalenia daty lub okresu powstania inwalidztwa dokonuje się na podstawie dokumentacji leczenia pochodzącej z tego okresu. Okoliczność, że komisje lekarskie do spraw inwalidztwa i zatrudnienia nie zawsze prowadzą postępowanie zgodnie z tym przepisem, nie zwalnia sądu z obowiązku wynikającego z art. 3 § 2 k.p.c., tzn. dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sporu. Nie ulega wątpliwości, że dla ustalenia wstecznej daty powstania inwalidztwa, istotne znaczenie ma dokumentacja lekarska pochodząca z okresu, na który inwalidztwo to ma być ustalone. Nie ma żadnych przeszkód prawnych, by na podstawie art. 232 k.p.c. Sąd dopuścił dowód z takiej dokumentacji i uzyskał ją przed przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego lekarza nawet wówczas, gdy żadna ze stron takiego dowodu nie wskazała.

W sprawie o świadczenia z ubezpieczenia społecznego uzależnione od ustalenia inwalidztwa za okres wsteczny, zaniechanie przez Sąd orzekający uzyskania dokumentacji lekarskiej pochodzącej z tego okresu, stanowi rażące naruszenie art. 3 § 2 i art. 232 k.p.c.

Sąd Najwyższy zauważa również, że wydanie orzeczenia przez Komisję Lekarską do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia z naruszeniem przytoczonego wyżej § 21 ust. 4 ww. rozporządzenia może stanowić na mocy art. 477⁵ podstawę uchylenia decyzji organu rentowego wydanej w oparciu o takie orzeczenia, ponieważ wydanie wyroku co

do istoty sprawy wymaga ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego w zakresie ustalenia daty lub okresu powstania inwalidztwa.

Słusznie zatem w uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej podniesiono, że wobec braku dokumentacji lekarskiej wnioskodawcy sprzed 1993 r., badający go lekarz biegły okulista nie mógł wydać opinii miarodajnej co do daty powstania jego inwalidztwa, a Sąd orzekający winien był z urzędu poczynić starania o uzyskanie tej dokumentacji.

Sąd Najwyższy podziela również pogląd, że wydanie wyroku w sprawie niedojrzałej do ostatecznego rozstrzygnięcia, przez ewentualne pozbawienie wnioskodawcy zagwarantowanego prawem świadczenia godzi w interes Rzeczypospolitej, również w konstytucyjną zasadę Państwa prawnego oraz zasadę zaufania obywateli do organów Państwa, zwłaszcza do organów wymiaru sprawiedliwości, wobec czego uwzględnił rewizję nadzwyczajną.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd orzekający uzyska od wnioskodawcy szczegółową informację o przebiegu jego leczenia od 1989 r., następnie zwróci się do wskazanych przez niego zakładów leczniczych o nadesłanie pełnej dokumentacji lekarskiej, a po jej uzyskaniu zwróci się do biegłej okulistki o uzupełnienie opinii poprzez zajęcie stanowiska wobec tej dokumentacji, w szczególności, czy pozwala ona na przyjęcie z przeważającym prawdopodobieństwem, że wnioskodawca był inwalidą III grupy przed dniem 28 grudnia 1991 r., a jeśli tak, to co za tym przemawia. W razie potrzeby Sąd przeprowadzi inne jeszcze dowody, jeśli będą potrzebne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy z mocy powołanych przepisów oraz art. 421 § 2 i 422 § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

=====